



## WŁĄCZ MYŚLENIE!

Autor scenariusza: Maria Piotrowska

**Blok tematyczny:** Zwierzęta budzą się ze snu

### Scenariusz zajęć nr 4

**I. Tytuł scenariusza zajęć:** Borsucza norka.

**II. Czas realizacji:** 2 jednostki lekcyjne.

**III. Edukacje (3 wiodące):**

- Przyrodnicza
- Plastyczna
- Polonistyczna

**IV. Realizowane cele podstawy programowej:**

- **Edukacja przyrodnicza:**
  - Wyjaśnia zależność zjawisk przyrody od pór roku – **6.5**
- **Edukacja plastyczna:**
  - Korzysta z przekazów medialnych, stosuje ich wytwory w swojej działalności twórczej – **4.1b**
- **Edukacja polonistyczna:**
  - Uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z informacji – **1.1a (pol.)**

**V. Metody:**

- Doświadczalna
- Pokaz
- Pogadanka



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek - najlepsza inwestycja

**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY





## WŁĄCZ MYŚLENIE!

### VI. Środki dydaktyczne

- **do doświadczenia:** pomarańcza, patyczek do szaszłyków, lampka biurkowa, globus;
- **inne:** materiały plastyczne – kartki, kredki.

### VII. Forma zajęć:

- grupowa;
- indywidualna.

### VIII. Przebieg zajęć:

- **Część wprowadzająca** – Prezentacja opowiadania o krasnalu i borsuku jak się na spacer wybierali (można wykorzystać pacynki, albo teatrzyk cieni), rozmowa na temat treści utworu, pokaz zdjęć borsuków lub prezentacja filmu z Internetu.
- **Zadanie otwarte.**
  - Jak to się dzieje, że mamy noc i dzień?- wypowiedzi uczniów w oparciu o ich obserwacje i doświadczenie
- **Część warsztatowa.**
  - Burza mózgów – podawanie przez uczniów przykładów aktywności za dnia i w nocy.
- **E – doświadczenie (załącznik do scenariusza zajęć)**
  - Dzielenie się wrażeniami po obejrzeniu filmu.
- **Pytania/ zadania/ inne czynności utrwalające poznane wiadomości:**
  - **Co wiemy o borsuku? - Uczniowie prezentują wiadomości, które wcześniej przygotowali.**
    - np. Borsuk jest zwierzęciem łownym, myśliwi polują na niego od 1 września do 30 listopada, a na terenach obwodów łowieckich, w których występuje głuszec lub cietrzew przez cały rok. Występuje w całym kraju, ale nielicznie, głównie w lasach, itp.
  - **Jaki tryb życia prowadzą?**





## WŁĄCZ MYŚLENIE!

- Borsuki prowadzą skryty, nocny tryb życia. Żyją najczęściej w grupach rodzinnych, składających się z pary rodzicielskiej oraz ich młodych (razem 4-5 osobników), choć zdarzają się też osobniki samotne. Żyją w rozległych norach, o kilku wejściach oraz otworach wentylacyjnych, składających się z komór sypialnych połączonych siecią korytarzy. Cały ten system może być rozmieszczony na poziomie kilku pięter. Borsuki kopią i udoskonalają swoje nory z wielkim zaangażowaniem, zwykle pod osłoną nocy. Są bardzo do nich przywiązane, kolejne pokolenia mogą zamieszkiwać tą samą norę przez kilkadziesiąt i więcej lat. Borsuki to czyściochy. Okolice nor utrzymują w największej czystości. O zmierzchu borsuki ostrożnie wychodzą z nory i po obowiązkowej kilkuminutowej toalecie, każdy udaje się na ulubione żerowisko. W poszukiwaniu pokarmu pokonują wiele kilometrów. Zimą borsuki zapadają w sen zimowy, wcześniej jednak zbierają suche liście, trawę, mech i znoszą do nory, by odpowiednio wypościć komory sypialne oraz zabezpieczyć wejścia. Pod koniec zimy, gdy śnieg zaczyna się topić, głodne borsuki często się budzą i wybierają na krótkie przechadzki w poszukiwaniu pokarmu. Wówczas można zobaczyć ich podobne do niedźwiedzi, ale znacznie mniejsze tropy na śniegu.
- **Co jedzą borsuki?**
  - Borsuk jest zwierzęciem wszystkożernym. Zjada zarówno pokarm zwierzęcy (dżdżownice, owady, płazy, ślimaki, gryzonie, padlinę), jak i roślinny (owoce, kłącza, bulwy, zboża).
- **Jakich wrogów ma borsuk?**
  - W Polsce do największych zagrożeń dla populacji borsuka zalicza się: kolizje z pojazdami, odstrzał, kłusownictwo, niszczenie nor i przekształcenia środowiska.
- **Wyjaśnienie pojęcia quiz- podanie przykładowych pytań i odpowiedzi przez nauczyciela.**
  - Praca uczniów w zespołach– napisanie pytań i odpowiedzi do quizu o borsukach.
  - Głośne czytanie przygotowanych quizów przez zespoły, odpowiadanie na pytania.
- **Dodatkowe pytania/ zadania/ czynności dla ucznia:**





## WŁĄCZ MYŚLENIE!

- **zdolnego:** Jaki tryb życia prowadzą borsuki?
  - **wymagającego pomocy:** Gdzie mieszka borsuk?
  - **siedmioletniego:** Czym żywią się borsuki?
  - **ośmioletniego:** Jak wygląda borsuk?
- **Podsumowanie zajęć.** Zabawa ruchowa – dzień i noc. Uczniowie naśladują nocny tryb borsuka w nocy, a za dnia śpią. Wykonanie pracy plastycznej – portret borsuka.

## Załącznik e- doświadczenia do scenariusza nr 4

**I. Tytuł e – doświadczenia:** Dzień – noc.

**II. Zakres doświadczenia:** Ruch obrotowy Ziemi.

**III. Cel doświadczenia:** Zapoznanie uczniów z ruchem obrotowym ziemi.

**IV. Hipoteza doświadczenia:** Jak to się dzieje, że nastaje dzień i noc?

**V. Spodziewane obserwacje/wnioski ucznia:** Ziemia obraca się wokół własnej osi i dzięki temu mamy dzień i noc.

**VI. Wniosek z doświadczenia:** Ruch obrotowy sprawia, że po nocy następuje dzień, ponieważ tam, gdzie na powierzchnię Ziemi padają promienie słoneczne, panuje dzień, na pozostałym obszarze panuje noc, dlatego ruch obrotowy jest przyczyną zmiany dnia i nocy.

Obraz	Dźwięk
Przywitanie dzieci i wstęp do doświadczenia (kadr na aktora)	Cześć drugoklasiści! Wiem, że dzisiaj na zajęciach mówicie o zwierzętach, które prowadzą nocny tryb życia – o borsukach. A czy wiecie jak to się dzieje, że mamy noc i dzień?
Aktor prezentuje niezbędne rekwizyty	Żeby dowiedzieć się czegoś więcej o tym jak to się dzieje, musimy zaopatrzyć się w następujące materiały: źródło światła-

Człowiek - najlepsza inwestycja



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY





## WŁĄCZ MYŚLENIE!

	lampkę, patyczek na szaszłyki, małą pomarańczę, globus. Patyczek i pomarańczę wykorzystywaliśmy w doświadczeniu o cieniu.
Aktor prezentuje doświadczenie- pokaz doświadczenia z pomarańczą  Pokaz doświadczenia z globusem – ruch obrotowy na globusie, a następnie ruch obrotowy z oświetleniem.	Nabitą pomarańczę ustawiamy w dowolnych pozycjach przed źródłem światła -lampką. Cokolwiek byśmy robili z pomarańczą, oświetlona będzie zawsze tylko ta jej część, zwrócona bezpośrednio do światła.  Całe szczęście, że nasza kula ziemską obraca się wokół własnej osi wykonuje ruch obrotowy inaczej bylibyśmy skazani na wieczny dzień lub wieczną noc.
Wniosek/ wyjaśnienie/ podsumowanie	Ruch obrotowy sprawia, że po nocy następuje dzień, ponieważ tam, gdzie na powierzchnię Ziemi padają promienie słoneczne, panuje dzień, na pozostałym obszarze panuje noc, dlatego ruch obrotowy jest przyczyną zmiany dnia i nocy. Inaczej, ruch obrotowy jest wynikiem obracania się Ziemi wokół osi. W trakcie obrotu Ziemia zwraca się ku Słońcu coraz to inną częścią powierzchni. Powoduje to, że na półkuli oświetlonej jest dzień a na przeciwnej noc.

Człowiek - najlepsza inwestycja



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY

